

Naša Domowina

Informacije třěšneho zwjazka • Informacije kšywowego zwězka • Informationen des Dachverbandes

★★

Lubi bratra a sotry, na proze do noweho leta so Wam wutrobnje za spomožne zhromadne dželo džakuju. Přēju Wam a Wašim přiwuznym wjesole a žohnowane hody kaž tež strowotu, wuspěch a spokojenje w nowym léće. Nowe wužadanja přichodneho leta budžemy ze zhromadnym dowěrlwym skutkowanjom zmištrować.

Lube bratšy a sotšy, na proze noweho leta se Wam wutšobnje za spomožne zgromadne želo wužěkajom. Žycym Wam a Wašym swojžbnym wjasole a žognowane gody ako teke strowje a gluku w nowem léše. Nowe wupominanja psichodneho leta bužomy ze zgromadnym dowěrlwym statkowanim zmejstrowaš.

*Přečelnje Was strowi / Pšijašelnje Was strowi
Jan Nuk, předsyda/pśedsedař*

★★

Domowina lud zum Seminar der slawischen Minderheiten ein Europäischer Minderheitenschutz und Bildungsfragen im Mittelpunkt des nächsten FUEV-Kongresses im Mai 2006 in Bautzen / Budyšin

Auf Einladung der Domowina fand vom 20. bis zum 23. Oktober in Cottbus das IX. FUEV-Seminar der slawischen Minderheiten statt. 25 Angehörige zehn slawischer Volksgruppen aus neun europäischen Ländern nahmen an diesem Seminar der Föderalistischen Union Europäischer Volksgruppen teil, darunter erstmalig auch viele Jugendvertreter der Minderheitenorganisationen.

Der Vorsitzende der Domowina Jan Nuck und die FUEV-Vizepräsidentin Zlatka Gieler (Burgenland-Kroatin aus Österreich) begrüßten die Teilnehmer. Vor dem Hintergrund der Erweiterung der Europäischen Union im Jahr 2004 widmete sich das Seminar

den Chancen und Risiken, die für die europäischen Volksgruppen aus der aktuellen gesellschaftlichen Entwicklung erwachsen. Die Teilnehmer entwickelten gemeinsame Projektideen zur Erhaltung und Entwicklung der Volksgruppen in Europa.

„Der Globalisierung und deren Auswirkungen muss auch von Seiten der Minderheiten aktiv begegnet werden; vor allem ist es notwendig, sich für die wirtschaftliche Entwicklung und die soziale Sicherung in der eigenen Region einzusetzen“, sagte Jan Nuck in seiner Eröffnungsrede. Die Teilnehmer des Seminars bekräftigten in diesem Zusammenhang die Notwendigkeit, einen wirksamen Minderhei-

tenschutz im Rahmen der Europäischen Union und anderer internationaler Organisationen zu verankern. Der europäische Minderheitenschutz sollte die notwendige Förderung und Autonomie für die Volksgruppen, vor allem im Kultur- und Bildungsbereich, garantieren. Die Teilnehmer verabschiedeten einen Beschlussantrag an das Präsidium der FUEV, dies in den Mittelpunkt des 51. FUEV-Nationalitätenkongresses zu stellen. Er findet vom 24. bis zum 28. Mai 2006 in Bautzen / Budyšin statt. Die Domowina ist seit 1990 Mitglied der Föderalistischen Union Europäischer Volksgruppen (www.fuen.org).

Wobdžělnicy seminara diskutowachu w džělarničkach, kiž wěnowachu so temam „Kultura a politika“ kaž tež „Kublanje“ wo šansach a rizikach globalizacije za mjeńšiny. Europska unija skića přez hospodarske kooperacije a mjezy překročace džěło wulke šansy. Tute šansy za jednotliwcow chowaja pak we sebi z dobom strach, zo nošerjo rěče wotpućuja a so z tym rěčna baza w teritoriju džeń a bóle pomijnje. Tohodla stej hospodarske wuwice a socialna

Z WOBSAHA - AUS DEM INHALT

strona/Seite 2:

- Strukturne změny trěbne

strona/Seite 3:

- Z wuznamjenjenskeho zarjadowanja Domowiny

stronje/Seiten 4 a 5:

- Kublanje: wo perspektiwach, wo swjędženju za serbsce wuknjacych a wo nazhonjenjach druhich

strona/Seite 6:

- Njewšědna šulska hodžina,
- Serbski institut wědomostny přewod přewzał,
- Wjesni chronisća župy „Michał Hórnik“ zo zešli

strona/Seite 7:

- Pocesćenje Miny Witkojc,
- Překwapjenja w Baltikumje,
- Župa Běła Woda/Niska: „Nadžiju čerpamy ze zhromadnosće“

strona/Seite 8:

- Róčnicy a jubileje 2006,
- Hospodarske projekty ze serbskim aspektom,
- Wo folklornym festivalu „Lužica 2005“

W jadnej žělowej kupce su diskutěrowali wo šulskich problemach, kotarež su pla jadnotliwych mjeńšinach cesto wjelgin rozdžělnje.

Foto: H. Adam / wobraz horjeka: M. Nowak-Njechorński

wěstota zakładne wuměnjnje za přežiwnjenje etnikuma a rěče w sydelskim rumje. FUEN je najwjetša třěsna organizacija narodnych mjeńšin w Europje, w kotrež je džensa 81 člonskich organizacijow z 32 statow zjednocenych. Jeje člonoj wočakuja wot njeje mjez druhim, zo wona jako zajimowe zastupnistwo mjeńšin europski mjeńšinowy škit pśesadzi a jako zhromadna informaciska a komunikaciska baza služi.

Bjarnat Cyž

Strukturne změny za projektowe spěchowanje serbskich towarstwow trěbne

Založba za serbski lud je zjawno-prawniska wosoba, kiž spjelni samostatnje na zakładze statneho zrěčenja nadawki po § 2 statutow w statnej zamołwitosći.

Wona ma zarjadnisku funkciju spěchowanja spjelnic, to rěka, zo pruwuje potrebu spěchowanja wusměrjenu na konkretny nadawk abo wobsah projekta resp. na institucionelne spěchowanje serbskich zarjadnišćow. Z tym ma tež kontrolnu funkciju za wotličenje hospodarskeho plana resp. projektow.

Přirodna distanca

1996 přidžěleny nadawk, nimo toho towarstwam poskičeć zarjadnisku poslužbu za přewjedženje projektow, nje-funguje, chiba, zo je sama z nošerjom projektow. Hłowna přičina za to je „přirodna distanca“ mjez požadarjom a spěchowarjom. Dalša přičina je samostatnosť towarstwow a z tym njewotwisnosť wot spěchowarja, to rěka, towarstwa wobmjezuja swoje aktiwity na swoje mocy a móžnosće. Zwjazowacy koordinátor wulkopjektow faluje. Tutu funkciju je w někotrych padach Domowinski zarjad přewzał, byrnjež wot 1996 za to ani jedneje mocy w zmysle projekto-weho managementa njemě – hlej přikład folklorny festival a trěbna pomoc zarjada za přihotowanski wuběrk.

Bjezposrědne zhromadne džěto, koordinacija terminow a předewzaćow so z lěta 1996 hižo tak njeprjewjedu, kaž bě to w předpolu doholětna wuspěšna praksa. Tohodla tuchwilu njekoordinuja so terminy zarjadowanjow resp. tež wabjenje wopytowarjow za serbske kulturne zarjadowanja w strukturach, kiž třěšny zwjazk skića. Tole je so jako negatiwny zjaw wopokazało, kaž na cylej kopicy zarjadowanjow po Hornjej a Delnjej Łužicy zwěšćamy.

Formy pawšalneho spěchowanja Domowinskih skupinow, towarstwow a župow kaž

tež kulturna wuměna a delegowanje skupin na kulturne wurisanja přez institucionelne přidžělenje srědkow w hospodarskim planje Domowiny su dopokaz za to, zo hodži so na njeběrokratiske wašnje wulka ličba małych projektow zwoprawdžeć. Bychu-li so srědki za tute projekty přez založbu přidžělili, by sej jich wobdžělanje wjetše kóšty žadało hač trěbna spěchujomna suma wučini.

Wupuć kooperacija

Zasadnje staji so prašenje, kak hodža so planowane předewzaća towarstwow po wobsahu přez zarjadnisku kooperaciju tak podpěrować, zo so akteroj z poprawnym nadawkom zaběraja, mjenujucy kulturne wobsahe wobwliwuja a spjelnjeja. Na druhim boku ma poslužbowy zarjad trěbnu běrokratisku pomoc na efficientne wašnje skičeć.

Wotmołwu na to namakamy w studiji „Tak pomału je na času“. Namjet, wutworić centrum serbskeje kultury (CSK), njeje so wot tehdyšich zamołwitych zwjazka a krajow přiwzało. To běše drje politiski rozsud a nic wěcownje pruwowany rozsud na zakładze stopnjowanja eficienty zasadenych mocow za projektowy management.

Hakle w lěće 1994 rozpušćeny Dom za serbsku ludowu kulturu, kiž je w swojej zakładnej strukturje měł najlěpše wuměnenja za spjelnjenje nadawkow, nochcychu zamołwići znowa wutworić. Politiska diskusija wo „přewidnych strukturach“ je zadžěwala tehdy móžnemu lěpšemu rozsudej.

Po 10-lětnjej prakse so tehdyši rozsud jako njedobry wopokaza. Wočakowany efekt, zo přiběra sylnišo čestnohamtski angažement towarstwow, je so jenož w někotrych padach zwoprawdžił. Džensa zwěšćamy kopicu „bětych blakow“ resp. falowacu koordinaciju džěla.

Někotre přikłady za to su:

Chórowe hibanje z něhdže 30 zarjadowanjemi wob lěto je samoběhej přewostajene. Zaměrne přewjedženje nazymskich koncertow – wot koncepcije přez produkciju hač k organizatorisko-techniskim přihotam – so džensa hižo njekoordinuje.

Starosć wo wumělski dorost, kaž wukubłanje chórowych dirigentow abo dorosta profesionalneho wumělstwa wšelakich žanrow, njeje zamolwi. Je připadej přewostajene, hač so jednotliwcy wo to prócuja.

Dyrbimy dospołnu stagnaciju na tutym polu zwěšćić, štož njewohrozy do přichoda jenož dalše wuwice a angažement lajskich čelesow, ale tež existencu profesionalnych institucijow. Zwisk mjez kulturnymi institucijemi a towarstwami njefunguje w tajkej měrje, kaž by to trjeba było. Mjezsobne wotcuzbnjenje wjedže k tomu, zo pozhubuje so wuznam serbskeho profesionalneho wumělstwa w myslenu a jednanju Serbow na bazy.

Wabjenje najwažniše

Kóždy zarjadowar serbskich kulturnych zarjadowanjow je dopóznał, zo je wabjenje recipientow najwažniše wuměnenje za to, zo so produkowany program tež wot serbskeho luda přiwza. Hinak hač wulka narodnosť, dyrbja mjeńšiny runje na tutym polu nanajwušo zhromadnje džělać. Ličba recipientow je wobmjezowana a dyrbi so přez jednotnu syć dowěrnikow centralnje koordinować. Na někotrych zarjadowanjach po Hornjej a Delnjej Łužicy móžemy negatiwne wuskutki slědować, hdyž njedóndže k najwušej kooperaciji mjez zarjadowarjami. Na tutym polu njewidzi Založba swoju zamołwitosć a kulturne institucije so hórša na slaby wopyt.

Nadawkidawarstwo za twórcow, wumělcow, komponistow a dalšich so pawšalizuje a je připadej požadarja přewostajene, hač so wěsty žanr spěchuje, wuwica abo

stagněruje. Z tym je wuwice serbskeho profesionalneho wumělstwa a scyła wuwicowy proces serbskeje kultury připadej přewostajeny.

Wědomostna analiza wuwicowych tendencow a přičinow za stagnaciju čestnohamtskeho džěla so dotal wot nikoho džělała njeje. Najlěpši zakład za běžnu analizu tajkeho džěla by měł centralny kulturny zarjad, kiž je so wot woneje fachoweje skupiny namjetował resp. wot něhdyšeho Domu za serbsku ludowu kulturu wukonjał.

Facit

W rozdžělu na wuwicowe procesy kultury wulkich narodow maja so mjeńšiny ze slabymi potencami twórcow, wumělcow a lajskich akterow přeco wo najlěpše zhromadne džělo a wo wothłosowane postupowanje starać, zo bychu swoje tradicije zachowali a kulturne wuwice spěchowali. Tuchwilu zwěšćamy, zo knježi na kulturnym polu we wšelakich žanrach dospołny samoběh, wotwisny wot angažementa jednotliwcow. Zarjadowarjo sej druhdy samo mjez sobu „do kala laža“ a z tym njezamowice snadne potency broja. Njehdže wo centralizm w serbskej kulturje, ale wo zamołwitu kooperaciju a koordinaciju džěla. Tutón nadawk njeje založba dotal wukonjała, dokelž njespózna swoju zamołwitosć. Wupuć z toho položenja móže jenož być, zo so wutwori centrum serbskeje kultury, přiwjazany na prawno-prawnisku wosobu, kiž zaruči najlěpšu strukturu za zhromadne džělo z towarstwami na bazy. Tajku skića Domowina – třěšny zwjazk Serbow a serbskich towarstwow. Argumenty za zwyżšenje zarjadniskeje eficienty poslužby z pomocu noweje struktury CSK maja so přez organizaciske přepruwowanje nětčišich strukturow založboweho zarjada a přez přirunanje z nowym wašnjom spěchowanja (titulne wobhospodarjenje w poslužbowej instituciji) džělać.

Bjarnat Cyž

Lawreaća lětušeho Myta Domowiny K. Kostera, M. Hančka; myta za dorost Chr. Rjeda a J. Nukowa ze skupiny „Wólbernosće“; E. Platzk, zastupjerjo Serbskeje rejomanskeje a drastowoweje skupiny Brětnja, A. Langa, G. Wincarjowa, W. Šoćić a H. Petrik z hromadnje z předsydu Domowiny Janom Nukom.

Čestne znamješko Domowiny přijimachu dnja 13. oktobra w Budyšinje H. Probst, J. Pětrowa, I. Mušalekowa, H. Hantscho, H. Wajdlichowa, P. Młynk, W. Ramothowa, H. Mikl a S. Tilgnerowa z rukow Jana Nuka.

Foće: J. Helgest

Z lětušeho wuznamjenjenskeho zarjadowanja Domowiny

Dnja 13. oktobra, na załoženskim dnju Domowiny, přepodachu so w Serbskim domje w Budyšinje lětušim lawreatam Myto Domowiny, Myto Domowiny za dorost a Čestne znamješko Domowiny.

Z Mytom Domowiny 2005 wuznamjenichu so:

Maks Hančka, Janšojce,
Erich Platzk, Slep,
Gertrud Wincarjowa, Čorny Chólmc,
Alojs Langa, Konjegy,
Wórša Šoćić, Budyšin,
Horst Petrik, Budyšin,
Karel Kostera, Stěbořič/ČR,

a **Serbska rejomanska a drastowa skupina Brětnja**.

Lětuše Myto Domowiny za dorost spožči so skupinje „**Wólbernosće**“.

Za swoje zaslužby w čestnohamtskim džěle wuznamjeni so džesać člonow župow a towarstwow Domowiny w Hornjej a Delnjej Łuzicy z Čestnym znamješkom Domowiny 2005:

Waltraud Ramothowa, Wětošow,
Silvia Tilgnerowa, Nowa Niwa,
Inga Mušalekowa, Slep,

Hartmut Hantscho, Slep,
Horst Mikl, Wojerecy,
Herbert Probst, Komorow/
Klukš,

Herta Wajdlichowa, Pančicy,
Jana Pětrowa, Hućina,
Pětr Młynk, Šunow, a
Pětr Hadank, Konjegy.

Myto Domowiny je so přeni raz w lěće 1990 spožčilo; do toho – z lěta 1961 – wuznamjenichu so wosobiny za wurjadne wukony mjez druhim z Literarnym a Wumělskim mytom Domowiny. Čestne znamješko Domowiny přepoda so přeni raz w lěće 1959.

Z narěče Jana Nuka, předsydu Domowiny:

Česćeni lawreaća, na najwšelakorišich polach narodneho džěla sće so na wusahowace wašnje angažowali, hač je to džiwadło, literatura, reja abo spěw. ... Za wšu Wašu prócu a Waše wuspěšne skutkowanje so Wam tež w mjenje Zwjazkoweho předsydstwa Domowiny wutrobnje džakuju.

... Wšitcy wěmy, zo so ani w němskim ani w serbskim ludźe wo čestnohamtske funkcije nje-torhaja. Motiwacija, kotraž Was do čestnohamtskeho džěla pohonja je – tak to z wěstosću twjerdžu – starosć wo traće a byće našeho maleho luda. Situacija, w kotrejž džensa stejimy, je wosebje komplikowana. Čerpimy pod wupućowanjom

našeje młodžiny do cuzby za wukublanjom a džělom, a w našim wšědnym žiwjenju su tendency asimilacije nje-předwidžomne. Industrielnemu wuwiću a globalizacija wusnutkujetej so tež na Łuzicu – čim wažniše je tohodla, zo wotpowědnje našemu zaměrej „Łuzica je dwurěčna“ kóždemu zajimcej zmóžnymi, so ze serbskej rěču a kulturu zeznajomić. Bóle hač hdy přjedy je byće serbstwa wěc wuznaća.

... Trjebamy sylnu rěčnicu serbskeho luda. Kóždy, kotryž Domowinu do prašenja staja, njech sebi wuwědomi jeje wulki wuznam w serbskich stawiznach. Nichtó njeje bjez zmylkw, tež funkcionarjo

Domowiny nic. Ale wuznam našeho zwjazka je wočiwidny, třěšny zwjazk je jeničke zastupnistwo našeho luda. Was, lubi lawreaća, chcu pohonjować, dale swěru našemu towarstwu a Serbam služić.

... W mjenju Zwězkowego pśedsedarstwa Domowiny a mojom wosobinskim mjenju se Wam wuštobnje wužekujom. Wosebny žěk tym, kenž su wjele za naš narod wugbali a pšecej hyšći – teke we wušem starstwe – dalej na dobro našogo luda statkuju. Žěk Wašym swójbny a partnerjam, kenž su Was na wšake wašnje podpěrowali a su docelego Waše statki sobu zmóžnili.

Domowina wird Einwohner unterstützen

Der Bundesvorstand der Domowina – Bund Lausitzer Sorben e.V. hat in seiner Sitzung am 17. September in Bautzen eine Stellungnahme zu den notwendigen Inhalten eines Entwicklungskonzeptes für die Gemeinden Schleife, Trebendorf und Groß Düben unter den Bedingungen des langfristigen Braunkohleabbaus beschlossen. Die Domowina tritt dafür ein, dass auf alle Pläne verzichtet wird, die zur Abbaggerung der Gemeindeteile Rohne, Mulkwitz und Mühlrose führen könnten. Damit soll diesen Dörfern der einmaligen Schleifer sorbischen Kulturregion eine gesicherte dauerhafte Existenz ermöglicht werden. Nach Auffassung der Domowina würde der Energieerzeugung Vattenfall mit dem Verzicht auf Abbaggerung ein positives Zeichen seines Verständnisses für den Minderheitenschutz setzen.

Die Domowina wird, sofern entsprechende Bitten eingehen, alle Aktionen der betroffenen Einwohner gegen die drohende Abbaggerung unterstützen. Dieses Vorgehen entspricht ihrer im Programm formulierten Aufgabe zum Schutz des sorbischen Siedlungsgebietes. Der Konzern könnte, so die Meinung der Domowina, die weiteren Entscheidungen zur Braunkohlenförderung im Vorranggebiet bereits vor dem Jahr 2010 treffen.

Borbora Felberowa

Kajka je perspektiwa za serbske šulstwo?

1. 12. hłowna zhromadźizna Domowiny dnja 5. měrca 2005 schwali džěłowe směrnicu hač do 13. hłowneje zhromadźizny. Pod dypkom 1. Kublanske naležnosće rěka mjez druhim: „Za serbske šule maja so struktury zjawneho šulstwa w zmysle škitaneho mjeńšinoweho šulstwa wutworić. Prawo soburěčenja a sobupostajowanja přez zastupnistwo zajimow Serbow ma so zawěsćić a kruće zapisać. Wobkedźbujou europske dojednanja k škitaj mjeńšinow maja so ramikowe wuměnjenja stworić, kotraž situaciji serbskeho luda a jeho rěči wotpowěduja a jeho traće a rozwiwanje spěchuja.“

2. Skladnostnje 4. dnja zachowanja serbskeje šulskeje syće pjatk, dnja 2. septembra 2005, w Chróscicach wupraji so předsyda Domowiny Jan Nuk k perspektiwje serbskeho šulstwa. Facit wječora je: Za serbske šule maja so móžne struktury mjeńšinoweho šulstwa koncipować a na jich zwopraw-

dženje pruwować; podobnje modelej Danow w Šleswigsko-Holsteinskej.

Sakska měła na zakładze zrěčenja wobsahowu, organizatorisku a personalnu zamołwitosć serbskemu nošerjej delegować, bjeztoho zo so stat ze swojeje zamołwitosće wuwjaza. Dopóznaće, zo je prócowanje wo nowy model za serbske šulstwo trěbne, wuchadźa z pohódnoćenja tuchwilneje situacije: Dalšimaj serbskimaj srjedźnymaj šulomaj hrozy zawrjenje.

Předewšěm pak k tomu nuzuje wažnosć, kotraž ma šulstwo – tež hladajo na džensniše de-

mografiske a hospodarsko-socialne položenje – za serbski narod.

3. Runočasnje wuwi so iniatywa Wěteńčanskich staršich, kotřiž so starosćeja wo móžnosće a perspektiwu šulskeho zakončjenja za swoje džěci w maćeršćinje. Z tuteje přičiny nawjazachu styki ze SŠT a Domowinu. Dnja 15. septembra rozjimachu starši swoje starosće předsydstwu SŠT a dojednachu so, zo startuja starši iniatiwu za wudžělanje koncepta za serbske šulstwo. SŠT a Domowina proces přewodźujetej a podpěratej po swujich fachowych a zarjadniskich móžnosćach.

4. Wu džětać maja so wobshahowy, strukturalny a financy koncept, kotraž budu so w šěrokej zjawnosći diskutować. W zhromadnosći

z Domowinu, z towarstwami a župami maja so zdobyć zwjazkarjo na komunalnej runinje, w Sakskej krajnym sejmje a w knježerstwje.

Wosebje dže wo to, zo měła zwjazkowa politika swoju zamołwitosć za serbske kublanišća připóznać, wšako nimamy žadyn maćerny kraj.

5. Za akceptancu a zwoprawdženje noweho koncepta je trěbna šěroka baza. Tohodla wudžěłaja tuchwilu tři džěłowe skupiny namjety a ideje za nowy koncept. Proces nawjeduje a koordinuje džěłowa skupina RCW. Koncipować ma so serbske šulstwo,

- kotraž je za wšěch (za staršich, šulerjow a wučerjow) powabliwa a efektiwna;
- kotraž wotpowěduje žadanjam mjeńšinoweho šulstwa;
- kotraž natwari na koncept 2plus a
- kotraž je moderne, načasne a doprědkarske.

Manuela Smolina

Zu den Perspektiven des sorbischen Schulwesens in Sachsen

1. Die 12. Hauptversammlung der Domowina hat am 5. März 2005 Arbeitsrichtlinien bis zur 13. Hauptversammlung beschlossen. Unter dem Punkt 1., Bildungsangelegenheiten, heißt es unter anderem: „Für die sorbischen Schulen sollen Strukturen des öffentlichen Schulwesens im Sinne eines geschützten Minderheitenschulwesens geschaffen werden. Das Mitsprache- und Mitbestimmungsrecht durch die Interessenvertretung der Sorben muss gewährleistet werden. Unter Beachtung der europäischen Vereinbarungen zum Minderheitenschutz sollen Rahmenbedingungen geschaffen werden, die der Situation des sorbischen Volkes und seiner Sprache entsprechen und seinen Fortbestand und seine Weiterentwicklung fördern.“

2. Anlässlich des 4. Gedenktages zum Erhalt des sorbischen Schulnetzes am 2. September 2005 in Crostwitz äußerte sich

der Vorsitzende der Domowina Jan Nuck zur Perspektive des sorbischen Schulwesens. Das Fazit: Für die sorbischen Schulen sind mögliche Strukturen eines Minderheitenschulwesens zu konzipieren und hinsichtlich ihrer Verwirklichung zu prüfen; ähnlich dem dänischen Schulmodell in Schleswig-Holstein. Sachsen sollte auf der Grundlage einer Vereinbarung die inhaltliche, organisatorische und personelle Verantwortung an einen sorbischen Träger delegieren, ohne dass sich der Staat aus seiner Verantwortung zurückzieht. Die Erkenntnis, dass ein Bemühen um ein neues Modell für das sorbische Schulwesen notwendig ist, erwächst aus der Bewertung der gegenwärtigen Situation: Zwei weiteren sorbischen Mittelschulen droht die Schließung. Vor allem aber erwächst der Handlungsdruck aus der Bedeutung, die das Schulwesen – auch mit Blick auf die heutige demografische und wirtschaft-

lich-soziale Situation – für das sorbische Volk hat.

3. Gleichzeitig entwickelte sich eine Initiative von Eltern, die sich um die Möglichkeiten und Perspektiven des Schulabschlusses für ihre Kinder in ihrer sorbischen Muttersprache sorgen. Deshalb nahmen sie Verbindung zum Sorbischen Schulverein und zur Domowina auf. Am 15. September erläuterten die Eltern ihre Sorgen dem Vorstand des Sorbischen Schulvereins und einigten sich darauf, dass die Eltern eine Initiative zur Erarbeitung eines Konzeptes für das sorbische Schulwesen starten. Der Sorbische Schulverein und die Domowina begleiten diesen Prozess und unterstützen ihn mit ihren fachlichen und verwaltungstechnischen Möglichkeiten.

4. Es sind Konzepte für Inhalt, Struktur und Finanzen zu erarbeiten, die in der breiten Öffentlichkeit diskutiert werden sollen. Gemeinsam mit der Domowina, mit Vereinen und Re-

gionalverbänden sind Bündnispartner auf kommunaler Ebene, im Sächsischen Landtag und in der Regierung zu gewinnen. Vor allem sollte die Bundespolitik ihre Verantwortung für die sorbischen Bildungseinrichtungen anerkennen, weil wir kein Mutterland haben.

5. Für die Akzeptanz und die Verwirklichung des neuen Konzeptes ist eine breite Basis erforderlich. Deshalb erarbeiten gegenwärtig drei Arbeitsgruppen Vorschläge und Ideen für das neue Konzept. Der Prozess wird von einer Arbeitsgruppe des WITAJ-Sprachentrums koordiniert. Es soll ein sorbisches Schulwesen konzipiert werden, das

- für alle (Eltern, Schüler und Lehrer) attraktiv und effektiv ist;
- den Anforderungen an ein Minderheitenschulwesen entspricht;
- an das Konzept 2plus und die neuen Lehrpläne anknüpft,
- modern, zeitgemäß und fortschrittlich ist.

Wjesola nalada knježeše na swjedženju serbskeje rěče, kiž bě Rěčny centrum WITAJ dnja 28. septembra w Radworju za šulerjow 4. lětnika, kotřiž wuknu serbsčinu jako cuzu rěč, wuhotowal.

Wjace hac 100 dźěci so wobdźěli a měješe swoje wjeselo při hrach, šminkowanju a paslenju. Fota: str. 4 J. Matschie, str. 5 dr. A. Karichowa

Swjedzeń za serbsce wuknjacych

Prěni raz wuhotowa RCW srjedu, dnja 28.9.2005, w Radworskej „Slawiji“ swjedzeń serbskeje rěče. Zarjadowal bě jón za šulerjow 4. lětnika, kotřiž wuknu serbsčinu jako cuzu rěč (tak mjenowanu B-serbsčinu). 103 dźěci z 10 zakładnych šulow Hornjeje Łužicy su poskitk přiwzali. Hosćićelska Radworska zakładna šula bě wězo tež přeprašena. Swjedzeń bě wuraz připóznaca šulerjam, kotřiž porno swojim sobušulerjam serbsčinu přidatnje wuknu, a zdobom podpěra wučerkam při motiwaciji šulerjow-serbsčinarjow. Wšako wuwučuja na swoich šulach pod česimi wuměnjenjemi hač je tomu tam, hdžež dźělaja

po koncepcje 2plus. Měrcin Krawc z mandželskej je dzeń z předstajenjom klankodźiwadloweje hry „Pintlaš“ na spodobne wašnje zahajił.

Při hrě a na slědowacych stacijach móžachu dźěci při wšelakorej zajimawej zaběrje swoje znajomosće serbsčiny naložować abo něšto nowe přiwuknychu.

Do wušiknych „animatorow“ słušachu dr. Hilža Elina, Ale-na Wjeńkec, Katarina Jurkowa, Bernadet Wowčerjowa, Jan-Dytar Hajnk, Křescan Krawc, dr. Anja Karichowa, Judit Rjenčec a dalši pomocnicy. Dźěci, wučerki kaž tež akterjo měnjachu, zo bě so swjedzeń poradził.

Božena Pawlikec

Besuch in Schleswig-Holstein

Eine Gruppe von sorbischen Lehrern und Erziehern, Eltern, Journalisten und Jugendlichen aus der Ober- und Niederlausitz nutzte die Ferientage im Oktober, um sich in Schleswig-Holstein über das Schulsystem der dänischen und friesischen Minderheit zu informieren.

Im deutsch-dänischen Grenzland leben heute ca. 50.000 Dänen (Südschleswiger) und 10.000 Friesen als anerkannte autochthone Minderheiten.

Die Teilnehmer/-innen absolvierten ein umfangreiches Programm, mit Besuchen in Schulen, Kindergärten und den typischen „Højskolen“ – den

dänischen Volkshochschulen. Zu den Gastgebern und Vortragenden zählten auch der Vorsitzende des Friesenrates „Frasche Råd“, Ingwer Nommensen und der Vorsitzende der dänischen Interessenvertretung „Sydslesvigsk Forening“, Dieter Küssner – beide Lehrer.

Mehr als 5.000 Schüler lernen in den 49 Schulen, die sich in Trägerschaft des dänischen Schulvereins befinden. Diese werden durch besondere Regelungen und durch die Unterstützung des Landes Schleswig-Holstein und Dänemarks garantiert. „Vor allem aber durch die Berufung auf die

Naše šule

W Sakskej wuwučuje so we wobłuku projekta „2plus“ na wšitkich serbskich šulach, a to w Ralbicach na zakładnej šuli (ZŠ) a srjedźnej šuli (SŠ), Woreklecach (ZŠ, SŠ), Pančicach-Kukowje (ZŠ, SŠ), Radworju (ZŠ, SŠ), Budyšinje (ZŠ, SŠ, gymnazij) a Chrosćicach (ZŠ). Na dalšich šulach podawa so serbsčina w rozdźelnej měrje. Po koncepcje „2plus“ wuwučuje so w Slepom (ZŠ, SŠ) a we Wojerecach (ZŠ). W Kulowje (ZŠ) ma serbska wučba za dźěl šulerjow 1. a 2. lětnika status regionalneho projekta w ramiku pedagogiskeho profilowanja zakładneje šule. Wšitcy dalši šulerjo wobdźěla so tam na tak mjenowanej B-serbsčinje. B-serbsčina podawa so tež na zakładnych šulach w Barce, Bošecach, Hodźiju, Wulkej Dubrawje, Hućinje, Bukecach, Rakecach, Njeswaćidle, Wósporku, Běłym Chołmcu, Slepom a Nowej Wsy. Na SŠ w Nowej Wsy podawa so tohorunja B-serbsčina w 5. a 6. lětniku, w

Kulowje wot 6. hač do 10. lětnika a w Slepom podawa so w 5. a 6. lětniku wučba po koncepcje „2plus“ respektiwne B-serbsčina, kotraž so tež w 7. lětniku podawa.

W Braniborskej podawa so serbsčina na cyłkownje 27 šulach. Na Choćebuskim Delnjoserbskim gymnaziju je wučba zdźěla bilingualna, štož woznamjenja, zo so někotre předmjety serbsce wuwučuja. To samsne plaći tež za zakładne šule w Žyłowje, Tšupcu, Borkowach, Janšojcach a Wětošowje. Serbsčina jako cuza rěč wuči so nimo toho na wosom zakładnych šulach w Choćebuzu (mjez nimi tež na jednej priwatnej) a na zakładnych šulach w Kalawje, Lubnjowje, Brjazynje, Zakrjejcach, Kšišowje, Libanojcach, Picnjom, Grodku, Zeleznej kaž tež na Delnjoserbskim gymnaziju Choćebuz, na wyšej šuli w Žyłowje, na cyłkownej šuli w Borkowach, na wyšej šuli w Gojacu a na wyším kubłanskim centrumje I w Choćebuzu.

dänische Bildungsphilosophie werden attraktive Schulen geschaffen, die den Mittelpunkt des gesellschaftlichen und kulturellen Lebens ausmachen und dabei keinesfalls nur Angehörige der dänischen und friesischen Minderheit anziehen“, so Manuela Schmole vom WITAJ-Sprachzentrum in Bautzen/Budyšin.

Christian Elle vom WITAJ-Sprachzentrum in Cottbus/Chošebuz sagte, die Delegation habe viele neue Anre-

gungen erhalten, die sie jetzt nutzen wolle, um zu prüfen, wie der Sorbischunterricht in Brandenburg besser organisiert werden könne.

Seit September arbeitet eine Gruppe von Sorben an neuen Impulsen und Ideen für das Schulsystem im sorbischen Siedlungsgebiet in Sachsen. Für das Frühjahr 2006 ist geplant, dass Dänen und Friesen ihr Minderheiten-Schulsystem auch in der Lausitz vorstellen.

Judith Waldźic

Njewšědna šulska hodžina

Něhdyši wučer Maks Donat z Brětnjeje je derje znaty na wsach kołowokoło Wojerec, wosebje woblubowany pola šulerjow jako přednošowar.

„Hosćo su rad lubje witani w našim šwarnym přečelnym domje“, witaštej nas njedawno županka Brigita Šramina a Christina Šotćina, tamniša regionalna řečnica. „Džensa přednošuje Maks Donat z Brětnjeje před šulerjemi 3. lětnika z Handrija Zejlerjowej šule. Wón chce šulerjam pokazać, kak naši prjedownicy len předžětachu.“ Šulerjo běchu hižo jara wćipni na jeho wuwjedženja. Najprjedy wuzběhny, zo džěcom jara rady powěda: „Wotrostł sym w Brětni a jako hólčec sym jenom serbował a hakle w šuli němsku řeč nawuknył. Wězo sym tež dyrbał sobu na pola jězdźić z nanom a jemu při ratarjenju pomhać. Jako hólč, kaž tež džensa jako starši muž wjeselu so stajnje znowa nad módrým morjom kćenjow lenowych polow, kotrež debja krajinu našeje serbskeje domizny.“

K lepšemu dorozumjenju mějeje Maks Donat fota a dalše wobrazy sobu, na kotrychž bě čežke džělo kołowokoło lena, wot wusywa hač do žnjow, haj tež předžělanje, derje widžeć. Wosebje džiwachu so šulerjo

Kedźbliwje slědowachu šulerjo wuwjedženjam Maksa Donata wo předžělanju lena
Foto: M. Kašpor

móžnosćam mlóćenja, mjenujcy z cypami. Po wulkej ličbje wobdželenych mlóčerjow wožiwjachu hrónčka džělo: dwaj mužaj ... ke chlěbje, běchu to tři ... k tykancej a štyri rjeknychu ... tolste krupički!

Wumlócena lenowa słoma so na luće wupožohi abo so w řečce z wodu nasypa. Rosa a woda wonkowonu worštu rostlinyrozpušćitej. Wpjecy sušena, započa łamanje z čerlicu. K dobywanju bjezporočneje nitki wotklepachu so pluwizny. Ze samodžělanej desku, přebita z něhdže 100 samodžělanymi hozdžikami, wučesachu len, zo bychu dobyli drobne a dołhe nitki. Wot nazymy do nalěča so předžeše lenowa nitka, z kotrejež ratarka z ručnymi krosnami

pladowe rynki zhotowješe. Na přaznych rejach w małym rózku rejowachu ludžo reje wótcow, zaspěwachu serbske a němske spěwy.

Z tajkimi přednoškami wjele lěpje serbski flair na šulach docpějeme, zajim zbudžimy a takle tež dalších šulerjow za serbsćinu wabimy. Tajka projektowa wučba so we Wojerowskim serbskim domje hižo husto a wuspěšnje přewjedže. Jedna z wučerkow bě Norma Christoph. Jeje měnjenje: „Knjez Donat našim šulerjam wšitko kołowokoło předžělanja lena na jara žiwe a zrozumliwe wašnje předstaji.“

Wučerki, kiž džěci přewodžachu, su do toho samo někotre sady serbsce nawuknyli.

Měrćin Kašpor Čiskowski

Wjesni chronisća župy „Michał Hórnik“ so přeni raz zešli

Naša župa „Michał Hórnik“ je w tutym lěće spominała na někotre zaslužbne wosobiny, kaž humoristiskeho spisowacela a fararja Mikławša Bje-dricha-Radlubina, ludowědnika a wučerja Jana Meškanka a založičela Janskich kupjelow dr. Mikławša Rachelu.

Wustajeńca Alfonsa Kuringa w Serbskim muzeju wo ludowej pobožnosći w klósterskej wokolinje pohnu našu župu, zwolać wjesnych chronikarjow a zajimcow, zo bychmy zhromadnje rozmyslowali, kak a na kotre wašnje móhli swójske, wjesne a župne stawizny zapopadnyć. Smy tola župa, w kotrejež je so poměrnje derje zdžeržala serbskosć a serbska substancia. A do tuteje serbskosće

slušejna naša kultura, naša řeč a naše zwjetša wjesne stawizny. Běchmy sej přezjedni, zo mamy tež zamolwitosć za přichod. Naše stawizny maja so dale posrědkować našim džěcom, wnučkam a dalšim generacijam. Nimo wupruwowanych wjesnych chronikarjow a zběraćelow chcemy dobyć dalších, zo bychu so w kóžděj wsy zapopadnyli stawizny, to rěka, po móžnosći wuslědźić zašłosć – wuwice – a nětčiši staw. Kriterije su wot wjeski k wjesce wšelakore. Tak móža to na přikład być wažne objekty (korčmy, młyny, rězaki, kowarnje, wojnarnje, póšta, piwarnja atd.), ratarstwo, zes-tawa ludnosće wsy (po starobje, powołanja, řečny podžěl,

nošerki narodnych drastow atd.), hajenje naložkow abo hinašich wjesnych swjedženjow, wosobiny wsy, gmejna jako samostatny cyłk, wójske podawki, šulske stawizny, křiže, stolpy a kapałki, pučniki atd. Ale tež zběranje fotow, pohladnicow, starych dokumentow a wutřihanki z nowin su runje tak wažne kaž zběranje materielneje kultury. Wuskutk zeńdženja dnja 12. oktobra bě, zo smy zbudžili zajim a pohonjowali započatkarjow do džěla. Tajke zeńdženje mělo so znajmjeńša jónu wob lěto wotměwać. Ze serbskimi stawiznami skrućimy naše stawizniske wědomje a džensniše sebjewědomje.

Trudla Kuringowa

Serbski institut wědomostny přewod přewzał

Zajim za pěstowarnje w nošerstwje Serbskeho šulskeho towarstwa (SŠT) přiběra.

Ralbičansku pěstowarnju na přikład smy w lěće 2004 z 78 džěcimi přewzali; tuchwilu mamy wosebitu dowolnosć ze ston Krajneho młodžinskeho zarjada, zo směmy cyłkownje 85 džěci w njej kublać.

Na čakanskej lisćinje steji 26 dalších přizjewjenjow. Džěci, kiž tu hromadže do pěstowarnje chodža, nimale bjezwuwaznje tež pozdžišo zhromadnje Ralbičanskej serbskej šuli wopytaja.

Dokelž rosće ličba narodnje měšanych mandželstwow, njewobkneža wšitke džěci při přijimanju do pěstowarnje serbsku řeč jenak derje. Na zakładze metody dospołneje imersije wone ju hač do zastupa do šule nawuknu.

Serbski institut w Budyšinje je přewzał wědomostny přewod noweje koncepcije w sydom serbskich a Witajpěstowarnjach a zaběra so mjez druhim w pěstowarnjomaj w Ralbicach a Chrósćicach z prašenjemi: Po kotrych kognitiwnych strategijach so serbsćina a němčina paralelnje přiswojatej? Kak wariěruja řečne srědky pola serbskich a serbsćinu wuknjacych džěci? Kotre zjawy řečneje interferency so jewja?

Přeni raz w stawiznach Serbow so na zakładze mjezynarodnje připóznatych metodow mjez druhim dokumentuja zrozumenje, wuwjedženje instrukcijow a aktiwne naložowanje woběju řečow. Tute přepytowanja skónča so w lěće 2007 ze zastupom džěci do šule. Empiriski material so wědomostnje hač do lěta 2010 wuhódnoći a doporučenja za efektiwizowanje dwurěčneho kubljanja so spřistupnja. Zdobom wuwiva so w šuli nowa pedagogiska koncepcija 2plus. Zakłady dwurěčnosće položa pak so w swójbje abo w předšulskim kubljanju. Tuž smy sej našeje zamolwitosće jako nošer wjetšiny serbskich a Witajpěstowarnjow wědomi.

Ludmila Budarjowa

Pocesćenje k 30. posmjertnemu dnju Miny Witkojc

11. nowembra wotpołdnja jo se 55 luži na Borkojskem kjarchojbe zgromažilo, aby na Minu Witkojc, serbsku basnikarku, casnikarku a procowarku, pši goźbje jeje 30. posmjertnego dnja spominali. Mjazy nimi su byli zastupniki gmejny a amta Borkowy, wokrejsa Sprjewja-Nysa, Domowinskeje župy Dolna Łužyca, dolnołužyskeje Mašice Serbskeje, Chošebuskego Rěčneho centruma Witaj a Serbskego instituta a Wětošojnskeje Domowinskeje kupki.

Beno Pěťška jo zgromažonych w mjenju Domowinskeje župy Dolna Łužyca, Domowinskeje kupki Kuparske Borkowy a Mašice Serbskeje wuwital. Won jo se wuzěkował amtoju Borkowy, gmejnje Borkowy, Domowinskej župje a Zjadernošerštwu serbskich rybarjow Borkowy a wokolina. Woni wšykne su k tomu pšipomogli, až wopomnišćo za domorodnu zaslužbnu Serbowku jo wotněta wětše a rědnjeje. Jogo žěk jo plašeł teke wuknicam a wuknikam Borkojskeje celkowneje šule a zakładneje šule Borkowy/Wjerbno, kenž su se z dostojnym programom pšigotowali. Godnošit jo, až pšedewšym po pšewroše 1989 „zajm za našu Minku” jo pšibrała a

Wěcej ako 50 luži jo se 11. nowembra na Borkojskem kjarchojbe zmakalo, aby na Minu Witkojc, serbsku basnikarku, casnikarku a procowarku, pši goźbje jeje 30. posmjertnego dnja spominali.
Foto: A. Dawmowa

tejerownosći jeje pocesćenje (Wertschätzung) w zjawnosći. Pšecej zasej možomy to a tamne ze žywjenja a statkowanja našeje basnikarki wuzbadaš. Wosebne to, což nastupa jeje pošėgi k Borkojskim lužam. Wjelgin małko jo znate z Witcyc žišetstwa. Pěťš Janaš, něga raz wucabnik w Borkowach, jo wjele wo njej wuzbadał a wudał kniglicki 'Mädchens Lied'.

Pši pomniku su serbsčinarje 8. lětnika cytali basni Miny Witkojc w jeje tak lubowanej maminej rěcy a Ernst-Martin Budyšin a Daniel Werner z Myšyna stej tšubitej štucku

„Gaž wětšyk dujo”. Borkojski šołta Měto Šmyt jo w swojom nagronje wustajit, až jo se Mina Witkojc ze svojim wumětskim tworjenim sama ten nejrědnjejšy a nimjerny pomnik stajila. Ten pomnik pak njestoj na kjarchojbe w Borkowach, ale na knižowych delkach wšych tych luži, kotarež kšě se daš pognuš wot jeje poezije a kenž kšě sami zacuš jeje bědy a starosći a njesebne procowanja wo zdzaržanje serbskeje rěcy a kultury a wo skšusenje a buženje sebje-wědobnja serbskego luda. (skrótšone)

Adelheid Dawmowa

Nadžiju čerpamy ze zhromadnosće

Dnja 25. nowembra wotmě so w Slepom hłowna zhromadźizna župy Běła Woda/Niska. Wuzwolichu sej nowe župne předsydstwo, kotremuž tež po tutym puću wjele zboža a wuspěcha do džěła přejemy. Dotalna a znowa wuzwolena županka Inga Nowakowa praji w swojej rozprawje mjez druhim:

Přichodne nadawki njebudu lóše, za to je w přichodze kóždža ruka trěbna. Trjebamy kóždého čłona, kóždého přečela našeho luda. Přichodneje dvě lěće budžetaj sej wot nas cyly rjad wažnych rozsudow žadać. Čakaja na nas politiske rozsudy wo noworjadowanju wokrjesa a gmejnaw. A tež přiwótřena situacija na džělowych wikach a problematika dalšeho dobywanja wuhla nas wobwliwujetej.

Našu nadžiju za serbsku rěč a dalewobstaće serbstwa w hollandskich kónčinach čerpamy ze zhromadnosće. Puć do přichoda wopisa so w džělowym planje hač do lěta 2007. Wón je naš zhromadny zaměr a spytamy jón docpěć.

Začuwaymy zamołwitosć, zhromadnu zamołwitosć, na kotruž dyrbimy w přichodze sylnišo nawjazać, zo bychy so naše mocy a možnosće množili. Jenoz prez to, zo položimy naše nadawki na šěroke ramjenja, budžemy je spjelnić móc.

Překwapjenja w Baltikumje

Zwjazk serbskich rjemjeslnikow a předewzaćelow z.t. (ZSRP) přewjedže lětsa swoju ekskursiju wot 6. hač do 10. apryla w Baltikumje. Zaměr našeje jězby bě, so informować, što so na polu gospodarstwa w Letiskej, Estniskej a Litawskej hiba. Wobhladaš sej město Riga podachmy so do akademije, kiž skića młodym ludžom we wšelakich wobhlukach dobre wumětske wukublanje. Na přikład předžělaja so drjewo, koža, metal, tekstilije atd. Tam wuča so stare, pola nas do pozadka stłóćene abo zabyte techniki. Wobdžiwachmy rjane wumětske wudžělki studentow: drjewjane ramiki, džěle ikonowego wołtarja, meble, kralowske sedla, kožane toboły, debjenki atd. Tajke wukubłanišćo pola nas nažel njeznaju. Naša př-

chodna stacija rěkaše Estnis-ka. Při brjoze Baltiskeho morja jědžechmy z busom po dosć dobrych dróhach. Spóznachmy, zo su ratarske ploniny a pastwišća jara wulke. Na mjezjach ležachu hoberske walčki do folijow zaskowane.

Nam hižo znata Tatjana a jeje muž Eugen, přislušnaj ruskej narodnej mjenšinje w Estniskej, staj za nas šěsć zawodow wupytaloj, kiž sej wobhladachmy. W prěnim zawodze produkujawu wulkich nowych z najmodernejšeje japonskej techniky wuhotowaných halach wohnjoškitne durje. Tole njejsmy takle wočakowali.

Tež zawod z jara wulkomyslnymi bėrowami, kiž su z kompjuterami a rjanymi meblami wuhotowane, nas překwapi. Měšćanosta nas tule wosobinsce postrowi. Rjane drjewjane wudžělki nas pohnuja wo tym

Mnoho informatiwnych rozmołwow a wutrobitu hospodliwosće dožiwichu serbscy rjemjeslnicy na swojej ekskursiji po Letiskej, Estniskej a Litawskej.

Foto: T. Čornak

rozmyslować, hač měli hospodarske kontakty nawjazać. Tež modernje wuhotowana mórska stacija njerozeznawa so wot standarda srjedźneje Europy. Wopačny wobraz w našich hłowach dyrbjachmy doskónčnje skorigować, jako třeci džěn w hotelu "Vanagupe" w měsće Palanga w Litawskej wječerjachmy, sawnu wopytachmy a přenocowachmy. Wjednik hotela pokaza nam hoberski moderni twar, kiž je z

rumnosćemi za dalekublanja, swjedženje, ale tež za wočerstwjenje nanajrjejšo wuhotowany. Wažna a dosć informatiwna, byrnjež jara napinaca běše naša ekskursija, tak zjimachu to čłonojo ZSRP, kiž so na njej wobdžělachu. Na našeje hłownej zhromadźiznje w oktobrje so na to dojednachmy, klětu na kóždzy pad tajke něšto podobne přewjesć.

Mónika Cyžowa

Člonoj towarstwa Njepilic dwór w Rownom so kónc septembra z polnej paru do džěla dachu. Nětko so drjewjane bydlenke něhdyšeho poľbura a ludoweho spisowačela Hanza Njepile saněruje a w přihotach na klětuši jubilej – potom wobsteji Njepilic statok 200 lět - wobnowi. Tutón jubilej chcedza hódnje woswjećić.

Foto: M. Hermaš

Róčnicy a jubileje

Klětu budže tomu 1000 lět, zo so Hodžij přeni raz naspomni. Stawizny cyrkwinskeje wsy su wusko z našimi serbskimi zwjazane. Za 18. meju planuja tam Džeň serbskeje kultury. Dnja 1. a 2. julija wotměje so w Hodžiju Serbski ewangelski cyrkwinski džeň.

*

Město Choćebuz woswěći klětu swój 850. měsčanski jubilej. Dnja 17. junija je předwidžany serbski swjědžeň. W septembrje 2006 je sympozij planowany, kiž předstaji to serbske něhdy a džensa, wuhotowany wot Serbskeho instituta, Mašicy Serbskeje a Serbskeho muzeja.

*

Składnostnje jeho 150. posmjertnych narodnin spominamy klětu na basnika a publicista, založerja serbskeje dramatiky a reprezentanta mladoserbskeho hibanja Jakuba Barta-Čišinskeho. Wjacore towarstwa a institucije w lěće 2006 z wosebitymi zarjadowaniami na njeho spominaja.

*

Rěčny centrum WITAJ wobsteji w januarje 2006 pjeć lět. Nadawk RCW je wuwianje aktiwitow, kotraž služa zachowanju a rozwiću serbsčiny a jeje šěršemu naložowanju w zjawnym žiwjenju.

Hospodarske projekty ze „serbskim“ aspektom

Z wobzamknjenjom noweho Programa Domowiny 2002 přiwza so přeni króć wosebity dyk na temu „Serbja a hospodarstwo“. Přez aktiwity Domowinskih towarstwow, legistawiznych gremijow kaž tež zarjada Domowiny je so w minjenych třoch lětach docpěło, zo so serbske naležnosće we wobłuku spěchowanja projektow na polu hospodarstwa we Łužicy sylnišo wobkedžbuja.

W přeni rjedže měli so tu naspomnić europske programy LEADER+ za regionu Blóta kaž tež za kónčinu Hornjołužiske haty a hola. W zwisku z regionalnym wuwicowym konceptom „Krabat“ su so přez LEADER+ na přikład projekty na turistiskim polu spěchowali, mjez druhim wuhotowanje kolesowarskeje šćežki „Krabat“. Kolesowarska tura „Serbske impresije“ je so tohorunja z pomocu programa LEADER+ spěchowala. Spomóžna kooperacija mjez

serbskimi towarstwami a w lěće 2002 založenej Marketingowej towaršnosću Hornja Łužica-Delnja Šleska wunjese wjacore zhromadne aktiwity za wabjenje němsko-serbskeje kónčiny w tu- a wukraju. We wobłuku marketingowych akcijow „Hornja Łužica z hosćom“ prezentowachu so we Wolfsburgu, Wrocławju, Drježdžanach, Wienje a Praze mjez druhimi Zwjazk serbskich rjemjesnikow a předewzačelow, Spěchowanski kruh za serbsku ludowu kulturu, Zwjazk za serbski kulturny turizm a Slepjanski folklorny ansambl.

W přichodže budu wuspěchi dalšeje zhromadneje kooperacije mjez zamołwitymi za hospodarske wuwice w Hornjej a Delnej Łužicy džeň a bóle wot toho wotwisować, kak so serbske towarstwa a skupiny, ale tež jednotlivcy jako tak mjenowani wukonowi nošerjo angažuja. Wobhladaš-li sej

na přikład turisticke wuwice w nastawacej krajnje lužiskich jězorow wokoło Wojerec a Běleje Wody, su dale intensiwnje přemyslowanja a ideje trěbne, kak so tež jako Serbja do tutech procesow zapřijamy a potom tež lěpšiny z toho mamy. Pod www.domowina.de, „Wupisanja“, namakaće nowu stronu, hdžež so serbske džělowe městna poskičeja resp. so džěto we Łužicy požadać móže. Maće-li prašenja, pokiwy abo potrebu za informaciju, móžeće so w Hornjej Łužicy wobročić na - referenta za hospodarstwo a infrastrukturelne naležnosće w zarjedže Domowiny w Budyšinje Marka Kowarja, tel. 03591-550201, e-mail: kowar-domowina@sorben.com, a w Braniborskej - na zastupowaceho jednaćela Domowiny Haralda Końcaka, tel. 0355- 48576 432, e-mail: domowina-cottbus@sorben.com.

Marko Kowar

Wjerć mje pola herca – Wo folklornym festiwalu „Łužica 2005“

Srjedz julija tutoho lěta je so VI. mjezynarodny folklorny festiwali „Łužica“ wuspěšnje přewjedł. Dohromady je někak 13.000 wopytowarjow programy slědowało. Swjatočnje wotewrěť je so festiwali na hrodze Ortenburg w Budyšinje, pokročowaše so pjatk w Smochćicach a sobotu w Chróscicach, hdžež so wón nježdělu zakónči.

Z wukraja móžachmy we Łužicy witać skupiny z Cyperna, Českeje, Pólskeje, Awstriskeje, ale tež z Francoskeje, Italskeje a z Udmurtiskeje, Ruskeje republiky w južnym Uralu. Mjez 19 kulturnymi skupinami z tukraja su so nimo wuhotowarskeju skupinow Serbski wjesny ansambl Wudwor a Serbska rejawnska skupina Smjerdžaca tež wobdžělili Rejawnski ansambl „Pšijašelstwo“ a Němsko-serbski ansambl Žyłow, Serbska rejawnska skupina Čisk a

Slepjanski folklorny ansambl. Za wažne mamy wosebje zhromadnu produkciju domoródných folklorných skupinow, kiž je so pod titulom „Wjerć mje pola herca“ na festiwale nježděli předstajila. Wotpohlad je, dać skupinam impulsy za swójske wumělske skutkowanje. To samsne plaći wězo tež za skupiny wumělskeho dorosta. Tu njeběchu zarjadowarjo spokojom z wobdžělenjom. Člonoj přihotowanskeho wuběrka – su to Serbski wjesny ansambl Wudwor, Serbska rejawnska skupina Smjerdžaca, gmejna Chróscicy, Založba za serbski lud a jako hlowny nošer Domowina - su sej toho wědomi, zo bjez zaměrneho dorostoweho džěta a bjez šěrokeho wobdžělenja lužisko-serbskich skupinow na festiwalu tutón swój wosebity wumělski profil wuwivać njemóže. Zwjese-laca pak je šěroka podpěra

towarstwow, jednotlivcow a institucijow při přihotach a realizowanju festiwala. Jenož z wokolnych wsow a Chróscic je so někak 350 wobydlerjow a člonow towarstwow aktiwnje wobdžělilo. Němsko-Serbske ludowe džiwadło, Serbski ludowy ansambl a přeni króć Dom biskopa Bena w Smochćicach běchu zarjadowarjam ze spuščomnymi partnerami.

Financielná podpěra zjawneje ruki – město a wokres Budyšin, wokres Kamjenc, Kulturny rum Hornja Łužica – Delnja Šleska a Založba za serbski lud – swědči wo šěrokim připóznacu jako nadregionalny wjeršk kultury we Łužicy. Mnohe priwatne dary firmow a jednotlivcow tohorunja přinošuja k zawěsćenju trěbneje financielneje bazy a akceptancy pola wobydlerjow.

Marko Kowar

Impresum: Naša Domowina - Informacije třěšneho zwjazka • Informacije kšywowego zwězka • Informationen des Dachverbandes

Tu wozjewjene wosobinske mjenjenja njekryja so w kóždym padže z mjenjenjom wudawačela. Redakciski kónc: 28.11.2005

Wudawačel/Herausgeber:

Zarjad Domowiny • Zarěd Domowiny • Geschäftsstelle der Domowina • december/Dezember 2005

Póstowe naměsto/Postplatz 2 • 02625 Budyšin/Bautzen • www.domowina.de

Borbora Felberowa • tel. 03591-550 202 • faks: 03591-42408 • e-mail: felber-pr-domowina@sorben.com

Redakcija/Redaktion:

Manuela Smolina

Lektorka/Lektorin:

Claudia Knobloch

Zhotowjenje/Herstellung:

Čišč/Druck: Čiščernja Delany, Njeswačido/Druckerei Delany, Neschwitz